

Eksempel: Når landbruget efterhånden omlægges til økologisk drift, bliver der ifølge en opgørelse foretaget af Landsforeningen Økologisk Jordbrug behov for 15.000 flere medarbejdere i landbruget, bl.a. fordi nutidens investeringer i staldinventar og mekanisering i staldene i vid udstrækning konverteres til arbejdskraft til pasning af dyrene på friland og i mere simple staldsystemer med plads til, at dyrene kan bevæge sig. Dertil kommer et øget behov for arbejdskraft i forarbejdningsindustrien, når den igangværende centralisering tilbagerulles af hensyn til dyrevelfærd og en mere varieret udnyttelse af råvarerne samt en prioritering af lokal identifikation af, hvorfra fødevarerne kommer.

Samtidig ønsker EL at fjerne de mange forhindringer, som de grupper af mennesker, der ønsker at indrette mere økologisk bæredygtige småsamfund, støder ind i. Der findes mange af sådanne grupper i Danmark, som har arbejdet i årevis uden resultat på at få anvist et sted, hvor de kan realisere deres planer om bosætninger omkring fødevarerproduktion og lokale arbejdspladser inden for forarbejdning af fødevarer, byggematerialer, brugskunst m.v. samt lokal varetagelse af funktioner omkring affald, institutioner og feriegæster. Disse økologisk bæredygtige bosætninger har fået benævnelsen økologiske, eksperimentelle frizoner og er båret af tanken om at planlægge efter målsætninger vedrørende mindst mulig miljøbelastning af omgivelserne samt varetagelse af en række sociale funktioner. Alle de ovennævnte forhold vil øge behovet for bosætning i landzonen. Disse udviklinger kan skabe et behov for at øge mulighederne for en alsidig planlægning og udbygning i landdistrikterne, dog i sammenhæng med overordnet planlægning.

Påvirkning af landskabet

Af hensyn til det danske landskab, der generelt fremstår som landbrugsland med relativt få huse i det åbne land, er det hensigtsmæssigt, at fremtidige boliger og erhverv i landzonen ligger i forbindelse med eksisterende bebyggelse, og det gælder naturligvis også aftægts- og medhjælperboliger.

EL mener ikke, at der skal pilles ved det eksisterende krav om, at behovet for medhjælperbolig skal dokumenteres. Det ville være en grov favorisering af landbrugere frem for alle andre, der

er bosiddende i landzonen, og som er interesserede i at indrette endnu en bolig på deres grund til familie eller venner.

EL mener dog, at der er god grund til at undersøge nærmere, om der skal gives mulighed for at udvide 1-families bosteder til 2-families bosteder, specielt når der er tale om indretning i allerede eksisterende bygninger. Der bør naturligvis stadig være mulighed for at lave nye udstykninger, når der er tale om en decideret ny landsbyagtig bebyggelse, hvilket f.eks. vil være formålstjenligt, når der er tale om økologiske, eksperimentelle frizoner.

Ubenyttede medhjælperboliger

Når medhjælper- og aftægtsboliger ikke længere benyttes til det oprindelige formål, bør lejelovens regler gælde, således at lejerens rettigheder sikres.

Frastykningsret

Af hensyn til mulighederne for at skaffe finansiering af byggeri af en ekstra bolig, er det blevet nævnt, at frastykningsret bør kunne komme på tale. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at en sådan tilladelse »som udgangspunkt ikke gives«, hvilket EL har anmodet om ministerens konkretisering af. EL ønsker ikke, at der bliver givet ret til frastykning af boliger oprettet som aftægts- eller medhjælperboliger, men bliver det tilfældet, mener partiet, at der bør betales frigørelsesafgift til kommunen svarende til værdien af byggeretten på en selvstændig parcel, som det altid er tilfældet, når kommuner giver private ret til at udstykke.

Småvirksomheder i landzonen

Retten til at udbygge og nyopføre små forarbejdningsvirksomheder i landzonen skal ændres, og virksomhedsejerne skal gives bedre muligheder for at kunne gennemskue deres fremtidige udviklingsmuligheder. De nuværende begrænsninger i forhold til tilladelse i landzone til forarbejdning af gårdenes egne produkter i mejerier og slagterier samt primært videresalg af egne produkter i gårdbutikker skal ophæves og erstattes af rammer i forhold til en maksimal størrelse af produktion, bygningsareal, udledninger af spildevand og røg m.v. Så vil det også være nemmere for virksomhedsejerne at vurdere deres fremtidige muligheder i landzonen.